

בית ועד לתורה – הר חברון

דף מקורות לשיעור של הרב מאיר ליכטנשטיין

קידושין פרק ראשון – דף מספר 19

בס"ד, ד' בטבת תשס"ט

קידושין מדין ערב, עבד כנעני, שניהם, איבעיית רבא

א. מקורות יסוד

1. ו: "אמר רבא תן מנה לפלוני... אימא לא צריכא".
2. רקע לעבד כנעני:
(א) כב:, המשנה
(ב) כג:, "וקונה את עצמו בכסף... קבלת אחרים גרמה לו".
3. רש"י ור"ח (מובא באוצר הגאונים) על הסוגיה.
4. רמב"ם הלכות אישות פ"ה הלכות כא-כב.
5. רשב"א על הסוגיה.
6. רא"ש סימן ו'.
7. ע"ז סג: "והאמר רבא האומר לחבירו... לא מיתסר".

ב. מקורות נוספים להעמקה

1. מקורות להבנת ערב:
(א) ב"ב קע"ג: "א"ר הונא מנין לערב דמשתעבד... גמר ומשתעבד נפשיה".
(ב) רמב"ם הלכות מכירה פ"א הט"ו.
(ג) ראב"ד בפירושו לתורת כהנים פרשת בהר, פרשה ה' אות ב', "ויש עוד ענין אחר... יוציא מן הגוי" (במהדורת וייס ק"ט ע"ב 2 שורות מלמטה עד ק"ט ע"ג 10 שורות מלמעלה").
2. על היחס לסוגיה ה: בד"ק נתנה היא ואמר הוא:
(א) ה: תד"ה הא נתן
(ב) רמב"ן ה: ד"ה הא נתן הוא (עד "נמצא שנתן הוא ואמר הוא").
3. להרחבה - אחרונים:
(א) מחנה אפרים הלכות ערב סימן א'.
(ב) שימוש בד"ק עבד כנעני - קצות החושן סימן קצ"ה ס"ק ט'.
(ג) דיון בשיטת הרמב"ם בחידושי מרן ר"ז הלוי במכתבים בסוף הספר, עמ' פ"ב במכתב מתמוז תרצ"ח.
4. להרחבה - מחלוקת רש"י ותד"ה אם כן אם אדם בן חורין הוקש לקרקע.
(א) עיינו ברמב"ם הלכות מכירה פ"ג הל' י"ד-ט"ו.
(ב) לסקירה בנושא עיינו בשו"ע חו"מ סימן צ"ה בש"ך בס"ק י"ח.

בית ועד לתורה – הר חברון

דף מקורות לשיעור של הרב מאיר ליכטנשטיין

קידושין פרק ראשון – דף מספר 19

בס"ד, ד' בטבת תשס"ט

ג. מאמרים

1. מאיר ליכטנשטיין, "קידושין באדם חשוב", משלב כ"ז, עמ' 27-31.
2. שמא יהודה פרידמן "הנאה וקנינים בתלמוד", דיני ישראל ג' (תשל"ב), עמ' 115-145.
3. חיים סלובייצק "ערב בריבית", ציון ל"ז (תשל"ב), עמ' 1-21.
4. א' וייס, "הערות למסכת קידושין", בתוך: הערות לסוגיות הש"ס הבבלי והירושלמי, עמ' 221.

בית ועד לתורה – הר חברון

דף מקורות לשיעור של הרב מאיר ליכטנשטיין

קידושין פרק ראשון – דף מספר 19

בס"ד, ז' בטבת תשס"ט

ראב"ד בתורת כהנים

קא מוזיף לערצ ווערע צוזיף ללוה צרצית . סנה זה הענין יומא
של דצר: ויש עוד ענין אחר צערצות של גוי כגון שהלוה ישראל לגוי צרצית
וישראל מצרו נעשה לו ערצ מן הכל יש דנין הענין לאיסור חמור יותר מן
הראשון

תורת כהנים <ראב"ד> אברהם בן דוד (הראב"ד השלישי) עמוד מס 227הודפס ע"י תכנת אוצר החכמה

הראשון שאפי' קבל בגוי שהלוה לדון צדיני ישראל שלא ידמה המלוה אלל הערצ
אפי' הכי אסור שהם אף ציד בגוי מה יפרע לא יפרע מן הערצ ישראל כי אם
הקק צלצד וגם אסור להפשות לו ערצ מן הצרצית כלל כי הערצ גם הוא ליה
שהם אף ציד בגוי לפרוע ילך אלל הערצ והערצ לא ילא מידי תורת ליה
ומשועבד לעלוי . ומתלה כי הוא משועבד לו עלמו לקרן ורצית : ויש דנין אחר
לאחר . יותר מן הראשון שהעפי' שלא קבל בגוי הלוה לדון צדיני ישראל מותר
לישראל ליעשות ערצ צעצילו לישראל מה טעם כי הלוה הוא העיקר לשעבוד
הסוד ולס זה כפרצ ההנה לו רצית צעצילו מה צכך אפילו משלו יתן לו הצרצית
מותר והרי זה כמי שאמר למצרו הילך ד' זוזי ואחזפיה לשלניא וכל סקן שכל
מה שימן לו יוליא מן בגוי . וא"ת לעה לא יבא הענין קל ען הראשון ויהא
תורת כהנים <ראב"ד> אברהם בן דוד (הראב"ד השלישי) עמוד מס 228הודפס ע"י תכנת אוצר החכמה